

A Fekete Sas Kiadó karácsonyi könyvajánlója

1. Fodor Ákos

Fülszöveg (könyv)

Válogatott versek

Szerkesztette: Podonyi Hedvig

Fodor Ákost olvasni is jó, hallgatni is jó. Talán mert a művei olyan időtlen belső térbe vezetnek, amely lehetővé teszi a csendes elmélkedést, a dolgok újragondolását, a lélek fókuszának finomhangolását. A találkozást önmagunkkal.

A szerző verseiből összeállított második, Fülszöveg címmel megjelent hangskönyv jó alkalmat ad arra, hogy ki-ki fülétől a szívéig engedhesse Fodor Ákos érzelmekkel, érzéki finomságú élményekkel átszótt tünődéseit, meglátásait, üzeneteit – ha szeretné.

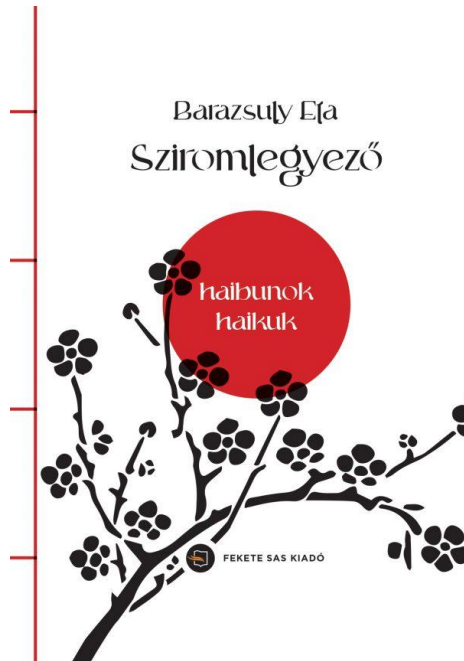
A hangskönyv anyagát ebben a kötetben most olvasható formában kézbe is adjuk.

Fodor Ákosról a képet Díner Tamás készítette.

2. Barzsuly Eta

Sziromlegyező

Haibunok, haikuk

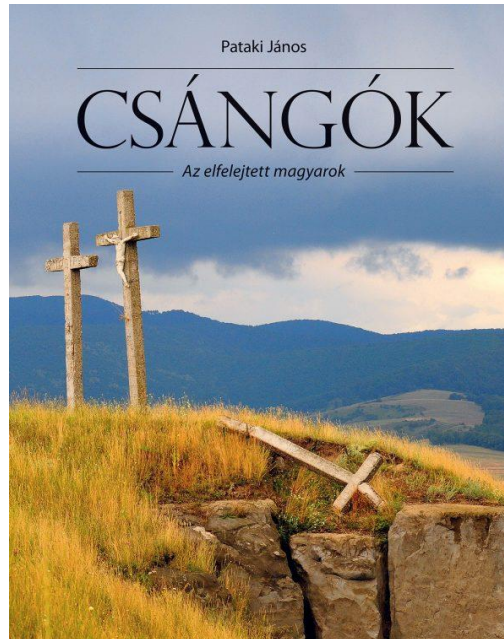
Barzsuly Eta a kolozsvári Zeneművészeti Főiskolán végzett zenepedagógia és operaénekes szakot, majd a Babeş-Bolyai Tudományegyetem színház és film szakán kreatív írás tanfolyamon vett részt. Volt szolfézs-, zeneelmélet- és brácsatanár is, jelenleg a kolozsvári Magyar Opera énekkarának tagja.

Első regényét román nyelven közölte, amellyel elnyerte az elsőkötetesek Mongolu-díját. A könyv Magyarországon Elisabeth B. Doitsunin néven, Kiotó, ahol a szerelem örök címen jelent meg, ezt követte második prózája, a Sorsok–Érzelmek útvesztője. 2023-ban kiadónknál látott napvilágot Selyemeső című haiku-kötete.

3. Pataki János

Csángók

Az elfelejtett magyarok

„Minden magyar felelős minden magyarért.”

(Szabó Dezső)

A Csángók formabontó útikönyv, néprajzi riportkötet és pazar fotóalbum egyben. 2008-ban megjelent első kiadását valósággal szétkapkodták, antikvár példányaira is reménytelenül hosszú a várólista. A Fekete Sas Kiadó a Moldvai Csángómagyarok Szövetségével együttműködve e mostani, frissített változat megjelentetésével igyekszik pótolni a hiányt.

A szerző szókimondó szenvedélyességgel bírálva az asszimilációs nyomást éppúgy, mint az anyaországi közönyt, a csángók iránti szeretetteljes elfogultsággal igyekszik bemutatni a középkorban a Kárpátokon túl ragadt, „elfelejtett magyarok” életét. A csángók évszázadok óta külön élnek a magyarság más csoportjaitól, és az utóbbi évtizedekig maga Magyarország is hajlamos volt megfeledkezni róluk; katolikus vallásuk segítségével azonban az idegen közegben is sikerült megőrizniük ősi nyelvjárásukat, archaikus folklórijukat és magyar identitásukat.

Domokos Pál Péter (1901–1992) Széchenyi-díjas történész, etnográfus, a csángók történetének, kultúrájának talán legismertebb és legelismertebb kutatója. Óhaja ma is aktuális: „Ha csak annyit gondoltok a csángókról, míg elég egy gyufaszál, már sokat tettetek.”

A szerző maga így vall fő törekvéséről: „Végső célom pedig megegyezik azzal, amit Domokos Pál Péter 1931. június 23-án Csíksomlyón mondott: »Ha egyetlen szívet, egyetlen gondolkozó főt csángó-magyar testvéreink iránt megindíthattam, ha 100 000 ma is élő magyar testvér sorsa legalább egyetlen embert tettekre készítet, úgy teljes céloamat elértem.«”

XXX

Elfelejtett magyarok? Igen, így nevezte őket a múlt században „vándorapostoluk”, Domokos Pál Péter. Azok is voltak az ő idejében, ám az utóbbi egy-két emberöltő alatt sokan és sokat tettek ismertségükért. Ma már értük és belőlük összeállt szervezetek adnak hírt létezésükről, érdekvédő politikusok, művelődésszervezők, folklórkutatók mutatják fel hagyományos műveltségük értékeit, és figyelmeztetnek az identitásukat veszélyeztető egyházi és világi veszedelmekre. Az ő munkájukat segíti Pataki János Csángók című könyve is.

A magyarság tömbjéből földrajzilag vagy közjogilag kiszakadt, elcsángált, különböző sorsú magyar népcsoportok hagyományos kultúránk legarchaikusabb rétegeit őrzik, aminek megismerése nemcsak tudományos szempontból fontos, de rendezett szépségével látványként is maradandó élmény. Ebből a könyvből megismerhetjük a különböző csángó népcsoportok helyét, műveltségük főbb jellemzőit és keserves sorsukat: gyakran kellett osztozniuk az egész magyarságot ért csapásokban, emellett mindegyiknek megvolt a maga saját tragédiája. A hétfalusiaknak, hogy a 15. sz. elején II. Ulászló a brassói szászok jobbágyaivá zálogosította őket, és csak 1848-ban nyerték vissza szabadságukat. A gyimesieknek, hogy az osztrák katonaság 1764. évi madéfalvi vérfürdőjéből a fagyba dermedt Kárpátokba kellett menekülniük, s a túlélőknek őserdőt irtva, nehéz körülmények között kellett megalapítaniuk a Kárpát-medence legmagasabban lakott településeit. Ez a két csángó közösség, ha kínlódva is, de a történelmi Magyarország peremén élhetett, templomaik és iskoláik még Trianon után sem voltak komoly veszélyben. A Himnusz-beli balsors leginkább a legnagyobb létszámú moldvai csángómagyarokat sújtotta. Templomaikból kitiltották a magyar szót, csak otthonaikban mormolhatták szépséges nyelvezetű apokrif imáikat; ha az iskolákban nem hallhattak történelmükről, hát a szájhagyomány segítségével, dalaikban, meséikben, balladáikban, mondáikban őrizték történelmüket, szokásaikat, vallásukat. Még a szötteseiken, varrottasaikon megjelenő motívumokra is úgy tekintettek, mint sorsukról szóló üzenetekre. Pataki János könyve segít, hogy minél többen megérthessük ezeket az üzeneteket, s értőbb lélekkel gyönyörködhesünk a kötet lenyűgöző szépségű képanyagában, amelynek fotóin talán a legráncosabb vénasszony arca is megszépül.

Halász Péter

4. Nógrádi Gergely Anyahajó

Demencia, Alzheimer... alig ismert szavak, melyekről korábban csak homályos sejtéseink voltak mint olyan betegségekről, amik mindig másokkal történnek. Becslések szerint napjainkban a demenciában szenvedők száma világszerte 60 millióra, hazánkban 250 000-re tehető, és ez a szám évről évre rohamosan nő. Hamarosan nem lesz olyan család, amely ne lenne érintett. A 21. század egyik elkerülhetetlen kihívásával ideje szembenéznünk. Nem lehet többé tabu, hiszen meg kell ismernünk a prevenciót, a betegség lefolyását és kezelését, mindazt, ami fizikailag és érzelmileg várható, ha egy szerettünk érintett lesz.

Nógrádi Gergely sokkötetes szerző megrendítő őszinteséggel ír édesanyja demenciával folytatott küzdelméről. Ez a harc azonban még inkább a szerzőé is, aki az anya leépülésével párhuzamosan gyötrelmes saját vívódásai során új emberré születik. Egy út lefelé és egy út felfelé – külön-külön, mégis összefonódva. Szembenézés élettel és halállal egy lassú agónia során, ahol a szembenézés nem a búcsúzóinak, hanem az itt maradt kísérőnek jár.

„Ahogy távolodik az éjszaka sötétje, úgy világosodik az elmém, és fényesedik a kedvem: lerázom magamról az aljas kérdéseket, és kikászálódok az ágyból, hogy elindítsam a napot. Mert egy dolog a hajnali töprengés, s egy másik, hogy napkelte után tenni kell a dolgunkat, mintha sosem lett volna éjszaka.”

A Magyar Kultúra és Művészet Tiszteletbeli Nagykövete címmel, Madách-díjjal, valamint Igaz Ember Díjjal kitüntetett, hatvankötetes szerző így ír legújabb könyvéről:

„A rendhagyó napló, amit kezében tart az olvasó, elkészülte után négy esztendőn át a fiókomban lapult. Talán sosem kerül ki onnan, ha szavahihető barátok meg nem győznek arról, hogy esetleg segíthetek vele másoknak.

Az elmúlt évtizedekben novellákat, regényeket, meséket és tudományos műveket írtam. Ezúttal azonban családi életünknek szegődtem krónikásául. Egy szörnyű betegség lassú pusztításának. Egy, a szellemi hanyatlás útjára lépő anya évekre elhúzódó haldoklásának. Az állam által gyakorlatilag teljességgel magára hagyott családtagok lelki és testi terheinek. A betegségből adódó rettenetes helyzet kilátástalanságának. Az egyetlen percre sem szűnő gyermeki önmarcangolásnak.”

Részlet:

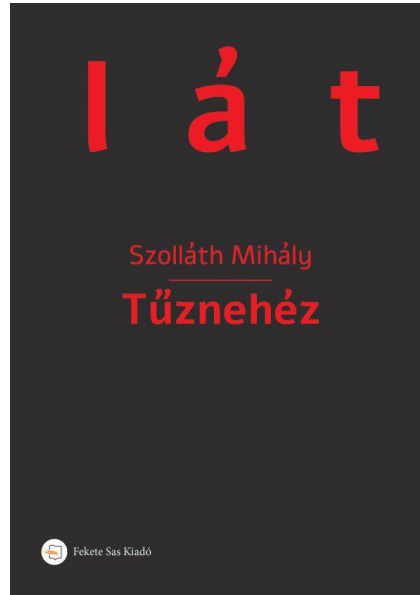
„– Anyu, arra gondoltam, írnék a betegségedről.
– Írnál?”

- *Egy naplóféjét. Könyvet.*
- *Könyvet?*
- *Mit szólsz hozzá?*
- *Könyvet... Hát írjuk ketten!*
- *Remek ötlet! Hogyan kezdjük hozzá?*
- *...Van... Vannak könyvek a betegségről... A polcon...*
- *Tudom, hogy rengeteg szakkönyved van, de talán az volna a legfontosabb, hogy te magad mondd el, mi történik veled, mit érzel a betegségből.*
- *Milyen betegségből?*
- *A betegségedből, anyu... Sokan megbetegedhetnek demenciában, és talán nagy segítség volna nekik meg a családjuknak, ha elmesélnéd, milyen benne lenni a betegségben.*
- *Én nem vagyok beteg.*
- *Á! Te nem szenvedsz demenciában?*
- *Dehogy.*
- *Akkor bocs.”*

„Anyu, miért nem szólsz, hát adok én neked papír zsebkendőt! – mondom, és két zsebkendőt helyezek az asztalra, a tányérja mellé, és akkor összepréselem a számat, mert félek, hogy kibukik belőlem bömbőlön a sírás, mert az a vég, ha anyunál nincs papír zsebkendő, anyunál mindig volt papír zsebkendő, örökösen ő adott nekem papír zsebkendőt, ha gyerekkoromban ki kellett fújni az orrom, mert anyunál minden volt, papír zsebkendő, higiénikus törülköző, folyékony szappan, kis törölköző, mindent tartott a táskájában, attól volt az egy igazi anyutáska, de most látom, táska sincs nála, istenem, már milyen rég nincs nála táska, pedig egy évvel ezelőtt I. szemközti étkezdéjébe sem indult el táska nélkül, anyu, hol a táskád, hol vannak a zsebkendőid, anyu, hol vagy?”

A kiadvány a Feledhetetlen Alapítvánnyal közös kiadásban jelent meg.

5. Szolláth Mihály Tűznehéz

Szolláth Mihály költészete a későn induló alkotók minden jellemzőjét megmutatja, ami ebben az esetben azt jelenti, hogy az első kötet nem tipikusan „első”, hanem egy nagyon érett, nagyon tudatos alkotó kiváló munkája. Oscar Wilde az egyik példakép, az a szerző, akire többször is hivatkozik, akit mindenképpen elődnek, mesternek tekint. Wilde bátorsága, szabad szelleme Szolláth költészetében is fontos alapanyag. Olyan szerzőről beszélünk tehát, aki a mai, meglehetősen merev, prüd hétköznapokban is őszintén vállalja önmagát, vállalja a világnézetét, az érzéseit. Vigyázzunk azonban a jelzőkkel, vigyázzunk az értékeléssel is, mert Szolláth egyáltalában nem ösztönös költő, nagyon is tudatosan kapcsolódik olykor Wilde-hoz is vagy éppen József Attilához vagy adott esetben Virginia Woolfhoz.

Ez a költészet a mesterek megidézésén túl a kortárs lírához is szervesen kapcsolódik. Nem meglepő, hogy Szolláth lírája abban a csapatban is nagyon meghatározó, amelyik már évek óta dolgozik együtt. A Litera-Túra szerkesztőségére gondolok. Ez talán arra is példa, hogy szerzőnk nem magányos farkas, és – bár idősebb az évei számát tekintve, mint sok-sok fiatalnak mondott szerzőtársa – bőven felveszi a versenyt mindazokkal, akik így, a XXI. század 20-as éveiben kezdik a pályát.

Petőcz András

6. Robag Solkim Arthur

Ha nem találsz az életben az igazságot, akkor keresd az igazságban az életet.

Kr. után 537-ben járunk, a hajdani, skóciai Camlann település mellett vívott híres csata évében, amelyben a mitikus Arthur király életének legnehezebb párviadalát vívja Mordreddel, aki felett bár győzelmet arat, de ő maga is halálos sebesülést szerez.

Egy héttel a csata napja előtt kezdődik a történet. Az idős Arthur számára a háborús idők már réges-rég a múlt ködébe vesztek, mostanra békére vágyakozó bölcs, akit már leginkább az élet nagy rejtélyei foglalkoztatnak, semhogy a közelgő veszedelem és a vele járó dicsőséges vérengzés lelkesíteni tudná.

Három hős indul útnak, három különböző irányba a felföldi britónok, gaelek és piktek földjén, akiknek küldetését a regény valósággá varázsolva követi nyomon ama végzetes napig, amikor megtörténik, amit elkerülni valójában lehetetlen...

Mert a sorsa elől csak úgy menekülhet halandó, ha egyszersmind beteljesíti azt.

7. Petőcz András

Az anyáért, aki alszik

Kaddis és beat. Búcsú és újrakezdés. Ilyesmi van jelen ezekben az újabb versekben.

Valamikor, kamaszkoromban, az amerikai beat-költészet elementáris erővel hatott rám. Ginsberg, Corso, Kerouac meg Ferlinghetti. Az Üvöltés. És a Házasság. Ezek a munkák a mai napig meghatározzák a gondolkodásomat.

Régen voltam tizenéves. Ma már öregebb vagyok. És most visszatértem hozzájuk. Az egykori mesterekhez.

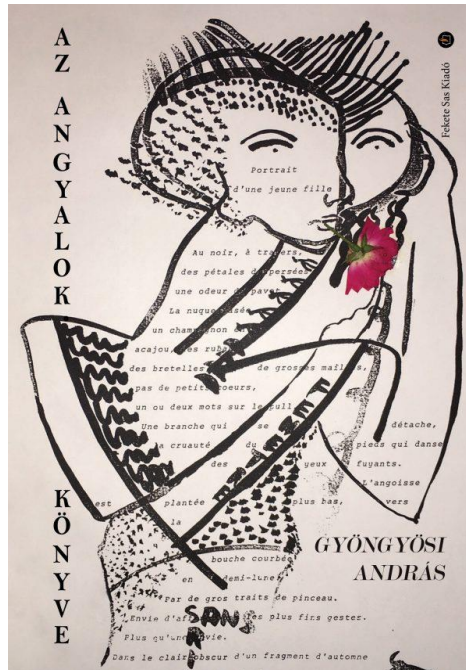
Volt idő, hogy személyesen is találkoztam Allen Ginsberggel. Erről is írok ebben a könyvben. Az ő Kaddisha nélkül nem írtam volna meg a saját kaddisaimat. Nincs két egyforma sirató.

Ebben a könyvben a „hűségéről” is írok. Ez a versem nem születhetett volna meg Gregory Corso nélkül. Igen, itt van velünk a beat, ebben a kötetben is itt van, és velünk is marad. Visszahozta valami. Talán az idő.

Kaddis és beat – köszönöm, hogy együtt lehetnek ebben a könyvben. Salingerre utalok, amikor azt mondom, hogy valakik „boldoggá akarnak tenni”. Ez egy szomorú könyv. És mégis: egyfajta boldogság.

8. Gyöngyösi András

Az angyalok könyve

Ennek a könyvnek a tartalma a megvalósult szerelem.

Az angyal szó a tehetség legmagasabb emelkedettségét jelenti, amit bárki a magáénak mondhat a születés pillanatától kezdve, vagy inkább hosszú és szorgalmas önművelés után, ami lehetővé teszi az alapvető kérdések föltevését:

Ki vagyok?

Honnan jöttem?

Hová igyekszem?

Van-e bennem valami tudás, amit másoknak is továbbadhatok?

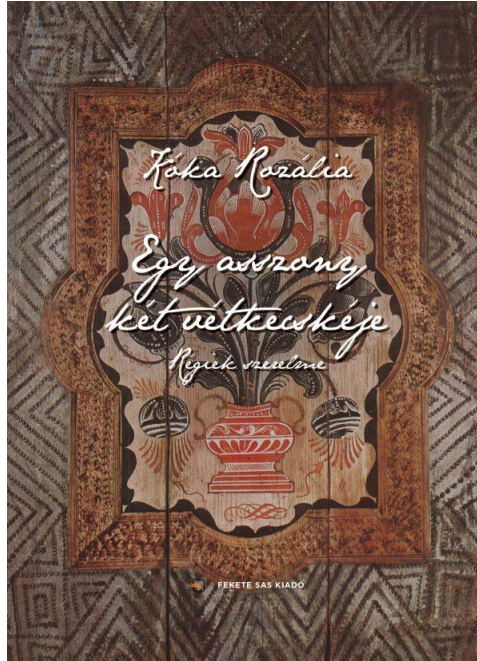
Ezekben az elégiákban nem szándékoztam azokat a nagy művészeket utánozni, akiket foglalkoztatott az angyalok léte (például R. M. Rilket, a Duinói elégiák szerzőjét). Habár a Bibliában található képek angyalokat ábrázolnak, akik az evangélisták fülébe súgják a túlvilági tudást és erőt, ami szükséges ahhoz, hogy a halandókat tanítsák, de tudjuk azt, hogy sem a túlvilág, sem az angyalok nem léteznek.

Gyöngyösi András

9. Kóka Rozália

Egy asszony két vétkecskéje (2024)

Régiak szerelme

Kóka Rozália, a Népművészet Mestere, Magyar Örökség díjas mesemondó, a Magyar Művészeti Akadémia tagja ezúttal felnőtteknek szóló, a nő-férfi kapcsolat témakörét felölelő, eredeti gyűjtések alapján közreadott bukovinai székely, gyimesi és moldvai csángó történetekkel kedveskedik olvasóinak.

„A hol szomorú, hol víg históriák zöme – kivéve a kötet néhány, balladaián tragikus epizódját! – ugyanis azt bizonyítja, hogy igenis megbízható szívárvány a szerelem, az embernek az életörömmel, életigenléssel kötött, el nem pusztítható, meg-megújuló szövetsége. Így és ezért – ha van értelmünk és szívünk a megértésre – lehet igazi könyvsláger az Egy asszony két vétkecskéje, most, a huszonegyedik századi Magyarországon, illetve mindenütt, ahol magyarul olvasnak, az alig-serdült és a korosabb olvasók körében egyaránt” – írja bevezető esszéjében Petróczi Éva.

Péter László illusztrációi mesteri módon illeszkednek a legendamesék, hiedelemtörténetek, trufák és igaz történetek világához.

(Változatlan tartalom, megújult külső.)